

Aan de gemeenteraad van Westerveld

Het zijn financieel lastige tijden voor veel gemeenten in Nederland. In de gemeente Westerveld is dit niet anders. Op Jeugdzorg komen gemeenten samen fors tekort blijkt uit onderzoek. In het vervolg van deze brief komen wij daar op terug en geven aan hoe met die te korten om te gaan.

We laten zien, wat we in de afgelopen twee jaar hebben gedaan en wat we nu aan het verkennen zijn om tot noodzakelijke nieuwe ombuigingen te komen om op die wijze structurele baten en lasten beter in evenwicht te brengen met elkaar.

Landelijke overleggen

Op VNG niveau wordt gesproken met BZK. Naar aanleiding van de motie Özütok, om in de voorbereiding op de kabinetsformatie in gesprek te gaan met decentrale overheden, participeren gemeenten (G4, P40, P10) samen met IPO en Unie van Waterschappen aan een 'tafel' met de ministeries van BZK en Financiën om wensen op te halen die op enig moment op de formatie tafel kunnen 'landen'.

Zaken die daarbij aan de orde komen zijn bijvoorbeeld:

- De 'koek moet groter';
- 'Knaken voor taken';
- Herverdeling gemeentefonds moet logisch, transparant en uitlegbaar zijn.
- Grotere autonomie voor gemeenten;
- Afschaffen opschalingskorting en afschaffen abonnementstarief WMO;
- Instellen van een eigenbijdrage in de jeugdzorg;
- Extra middelen voor de invoering van de omgevingswet;
- Zonder extra middelen voor de energie- en warmtetransitie komen de beoogde klimaatdoelen niet tot stand.

Jeugdzorg

Onze grootste zorg betreft de ontwikkeling van de kosten van de jeugdzorg. Onderzoeksbureau AEF heeft becijferd dat gemeenten in Nederland macro structureel € 1,6-1,8 miljard te kort komen op de uitvoering van deze zorg door gemeenten. Ook in onze gemeente voorzien wij oplopende kosten 2022 t/m 2025 van circa € 500.000. Daarvoor is geen dekking in onze begroting. Deze dekking zal tot stand moeten komen door:

- Bezuinigingen op andere gemeentelijke taken en voorzieningen;
- Het verder verhogen van de lokale belastingen (in concreto een hogere OZB);
- Het beperken van de zorgvraag;
- Het instellen van wachtlijsten;
- Extra middelen vanuit het Rijk.

Wat hebben we al gedaan?

Wij zijn ons bewust dat de gemeente als overheid die het ' dichtst bij mensen ' staat een belangrijke speler is in het uitvoeren van taken ten dienste van de samenleving. Die taak nemen we serieus net als de opdracht om te komen tot een structureel sluitende begroting.

Daarom hebben wij reeds een groot aantal bezuinigingen en taakstellingen doorgevoerd, zoals:

- Bezuinigingen op het sociale domein voorgesteld in 2019 oplopend van € 600.000 in 2020 naar € 1.000.000 in 2024 en verder. Daarvan is nu 70% gerealiseerd.
- Taakstellingen / bezuinigingen op overige goederen en diensten bij de Voorjaarsrapportage 2020 van € 550.000 vanaf 2020.
- Het schrappen van de inflatiecorrecties in de begroting voor 2020 t/m 2021 geeft een bezuiniging van € 140.000 in 2020 en € 280.000 in 2021. Het betekent ook dat deze bezuiniging niet leidt tot aanpassingen in te verstrekken subsidies aan bijvoorbeeld de bibliotheek, Scala, MWM en dergelijke. Zij moeten dat dus oplossen in hun eigen exploitaties.
- Het verhogen van de lokale lasten door hogere heffingen afvalstoffen, hogere forensenbelasting, hogere OZB en hogere toeristenbelasting. De totale lastenverzwaring voor inwoners bedraagt circa € 720.000 in 2020, oplopende naar € 1.590.000 in 2021 en naar € 1.900.000 vanaf 2022.

Een totale ombuiging van circa 6% van het begrotingstotaal. Zoals het zich nu laat aanzien is dat nog niet genoeg.

Bespreken stand van zaken voorgestelde onderwerpen

In de 'Begroting 2021' is een aantal onderzoeken aangekondigd. Dat betreft:

Onderwerp
1. Voormalige werf Havelte, verkopen pand
2. Beperken van het aantal begraafplaatsen. Onderzoek naar tariefstelling.
3. Heroverwegen BrinQ in relatie tot het ervaren kwaliteitsniveau
4. Stoppen maatschappelijke initiatieven, verplichtingen in kaart brengen
5. Andere invulling van het omgaan met het participatiebudget
6. Onderzoek naar de doelmatigheid van sportaccommodaties
7. Onderzoek naar uitbesteden werkzaamheden gemeentewerf en tractie
8. Onderzoek naar de exploitatie van de voormalige school De Heidehoek
9. Bibliotheek, plan van aanpak voor een onderzoek naar het aantal locaties

We geven u een 'update' van de stand van zaken.

1. Voormalige werf Havelte, verkopen pand

Een peiling bij partijen met een mogelijk concreet belang bij het perceel, leverde geen interesse op. De meest haalbaar geachte scenario's zijn: maatschappelijke en bedrijfsbestemming.

2. Beperken van het aantal begraafplaatsen. Onderzoek naar tariefstelling.

Startnotitie is besproken. Planning: College- en raadsvoorstel kwartaal IV 2021

3. Heroverwegen BrinQ in relatie tot het ervaren kwaliteitsniveau

In 2019 is de BrinQ-visie vastgesteld en zijn via het bijbehorend knoppenvoorstel opties en risico's in kaart gebracht van de financiële vertaling. In het knoppenvoorstel zijn onderdelen wegbeheer en groot onderhoud wegen, verkeer en vervoer, sloten en bermen, plantsoenen, bomen, houtwallen en singels en speelplaatsen uitgewerkt. Aan de BrinQ-visie ligt een uitgebreid participatietraject ten grondslag.

Ook uit de input vanuit de samenleving voor de Omgevingswet (Natuurlijk Westerveld) kwam naar voren dat het onderhoud aan en in de openbare ruimte aandacht verdient.

De toegekende bedragen voor uitvoering van de BrinQ-visie en bijbehorend knoppenvoorstel kunnen eventueel terug worden gedraaid, maar dan lopen we risico's als het gaat om

kapitaalvernietiging en aansprakelijkheid. Ook zullen we terug moeten naar de samenleving om tekst en uitleg te geven.

Overigens zijn op basis van de nieuwe bedragen langlopende afspraken gemaakt in de vorm van meerjarige contracten, zoals een Dienstverleningsovereenkomst met ROVA met inzet van onze SW medewerkers. Het heeft tijd nodig om deze contracten aan te (laten) passen.

Wel zien we binnen BrinQ en knoppenvoorstel een aantal mogelijkheden om op kortere termijn te bezuinigen zonder dat dit (grote) consequenties heeft t.a.v. kapitaalvernietiging en aansprakelijkheid. De opties zijn in een aparte notitie nader geduid. Dit is het resultaat:

Betreft	2021	2022	2023	2024	2025
Sloten en bermen	30.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Geen participatie bij regulier onderhoud	0	25.000	25.000	25.000	25.000

4. Stoppen maatschappelijke initiatieven, verplichtingen in kaart brengen

In 2019 zijn de subsidieregelingen Initiatieven en Evenementen in werking getreden. De maximum aan te vragen bedragen liggen lager dan voorheen. Via de voorjaarsrapportage 2020 is het budget maatschappelijke initiatieven – kortgezegd – gehalveerd naar € 60.000 per jaar. Stoppen met maatschappelijke initiatieven zou concreet € 60.000 op kunnen leveren. Het betekent wel een trendbreuk met het huidige beleid.

Een te onderzoeken alternatief zou kunnen zijn het invoeren van een 'vermogenstoets'.

5. Andere invulling van het omgaan met het participatiebudget

Het niet-gecontracteerde deel van het P-budget is bij een eerdere ombuiging al verlaagd. Uit de recente besprekingen over ombuigingen participatiewet, bleek een bezuiniging nauwelijks haalbaar.

6. Onderzoek naar de doelmatigheid van sportaccommodaties

Op dit terrein vinden meerdere deelonderzoeken plaats naar de toekomstbestendigheid van sportaccommodaties. Het meest actueel is het initiatief in Havelte. Zolang deze onderzoeken en initiatieven niet in een breder (zowel financieel als geografisch) afwegingskader kunnen worden geplaatst, kunnen kostenoverwegingen niet of slechts van secundair belang zijn. Deze thema's kunnen een plek krijgen in de op te stellen Omgevingsvisie. Het is nog niet reëel om in de kaderstelling bedragen op te nemen.

7. Onderzoek naar uitbesteden werkzaamheden gemeentewerf en tractie

Stalling ROVA is Dieverbrug. Er kan nu dus verder gekeken worden naar de langere termijn: is er dan nog ruimte die we kunnen afstoten? Dat wordt nu uitgewerkt/onderzocht. In kwartaal III zou het klaar kunnen zijn, waarmee het kan worden verwerkt in de voorjaarsnota 2023.

8. Onderzoek naar de exploitatie van de voormalige school De Heidehoek

Binnenkort start een scenario-onderzoek naar een toekomstbestendige exploitatie van De Heidehoek.

9. Bibliotheek, plan van aanpak voor een onderzoek naar het aantal locaties

Dit onderzoek wordt in een breder kader geplaatst. Samen met de drie grootste subsidiepartners in het maatschappelijk domein (Scala, WMW en Bibliotheek) gaan we onderzoeken hoe we efficiënter kunnen werken in het Maatschappelijk Domein

Kunnen we door een samenwerking van de WMW, Bibliotheek Westerveld en Scala de dienstverlening aan de inwoners van Westerveld op peil te houden - en daar waar mogelijk misschien verbeteren - en een besparing creëren?

Wij verwachten medio augustus 2021 een ambtelijk advies. Vooralsnog willen wij vooraf nog geen taakstellende bedragen opnemen.

Verkoop van gemeentelijk vastgoed

De omvang van de vastgoedportefeuille van de gemeente Westerveld is bescheiden en divers. Er is een verkenning gemaakt om te komen tot een structurele verlaging van lasten. We hebben ons beperkt tot de gebouwen die geen of beperkt een beleidsfunctie ondersteunen (geen kernbezit). De gebouwen/ locaties die al meegenomen zijn in andere onderzoeken zijn buiten beschouwing gelaten (zoals sport en begraafplaatsen).

De gebouwen die in aanmerking kunnen komen om op de korte of middellange termijn af te stoten zijn in beeld. We onderzoeken per locatie wat realistisch is, zowel voor verkoop als voor de termijn waarop.

De gebouwen die mogelijk in aanmerking komen om op de korte of middellange termijn af te stoten geven een besparing in de exploitatie die kan oplopen tot € 128.600.

De verkoopopbrengst minus de boekwaarde zal worden gebruikt om de algemene reserve te versterken.

Subsidies

Er loopt een onderzoek naar subsidies voor verenigingen en andere maatschappelijke organisaties. We verwachten hierop een besparing te kunnen realiseren. De hoogte daarvan is nu nog niet in te schatten. We streven er naar om bij de Voorjaarsrapportage 2021 dat in beeld te hebben.

Samenvatting van mogelijke besparingen tot nu toe

Betreft	2021	2022	2023	2024	2025
BrinQ	30.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Vastgoed	0	64.000	96.000	128.000	128.000
Subsidies	PM	PM	PM	PM	PM
Totaal taakstellingen	30.000	164.000	196.000	228.000	228.000

Voorlopige Kaderstellingen

We zijn nog doende met de uitwerkingen van de Voorjaarsrapportage 2021. Onderstaande presenteren wij een voorlopige tussenstand zonder nog te maken keuzen. Bij de Voorjaarsrapportage gaan wij nader in op de Kaderstellingen. De bezuinigingen en taakstellingen betreft datgene wat wij nu in deze brief presenteren als mogelijk uitkomsten.

Er zijn altijd autonome ontwikkelingen. Deze zijn met de nodige maatregelen op te vangen binnen onze begroting. Voor jeugdzorg ligt dat anders.

We kiezen er voor om de kostenontwikkeling jeugdzorg in de begroting 2022 mee te nemen als PM-post. Waarbij we aantekenen dat we er vanuit gaan dat het Rijk de extra kosten jeugdzorg zal compenseren.

Bedragen in € 1.000, min is nadeel

	2022	Meerjarenraming 2022-2025		
		2023	2024	2025
Uitkomsten Voorjaarsrapportage 2021	-917	-1.235	-774	-665
Jeugd vergoed door Rijk	500	500	500	500
Kaderstellingen 2022 t/m 2025	-20	10	47	197
Bezuinigingen en taakstellingen	164	196	228	228
Totaal Financieel perspectief	-273	-529	1	260

We hopen zo de gemeenteraad inzicht te geven in het financiële perspectief (voorlopige cijfers) en de omvang van de ombuigingen en de maatregelen die we samen moeten nemen.

Tenslotte

We willen benadrukken dat de genoemde cijfers een voorlopige stand van zaken geeft. We willen de raad meenemen in de ontwikkelingen die zich thans voordoen en hoe het college aan de slag gaat met mogelijke oplossingen. Tevens willen wij u betrekken in de te maken keuzen en onze opstelling om de kosten voor de jeugdzorg in de komende jaren niet in de kaderstelling te betrekken in de verwachting dat het Rijk zal komen met een aanvulling op de algemene uitkering waarmee de stijging van deze kosten gedekt kan worden.

Dat doen wij nu in de kaderstelling en houden daarbij in gedachten dat op basis van voortschrijdend inzicht of nieuwe ontwikkelingen daar bij het indienen van de begroting 2022-2025 op kan worden teruggekomen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

N.L.J.J. Dusink
secretaris

H. Jager
burgemeester